

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicării repetate după
invoială

Unirea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Le
Pe 6 luni . . . 100 Le
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Când se umple paharul...

(+) Răbdarea noroadelor își are și ea marginile sale. Blând, resemnat, înfrățit cu suferința cum e poporul nostru, are totuși momente când nu mai poate suporta nedreptatea și impilarea. Și atunci e cumplit în revărsarea vulcanică a furiei stăpânite din moși-strămoși. Dăre de sânge și vălvătăii năpraznice îi semnalează calea. Ca la văleatul anilor 1437, 1784, 1848, 1907... Mii și mii dintre răsvrățiți cad mai apoi jertfă răzbu-nării celor ce i-au silit la fuga disperării. Căci de regulă tot sârmanul ce caută, în extremis, să-și facă singur dreptate, rămâne la urmă înfrânt. Nu pierd însă gândul ce i-a pus arma în mână. Acela chiar și oprimat pentru moment, continuă să trăiască, să prindă rădăcini din nou în sufletul celor oropsiți, așteptând noui soroace de răbufnire. — Până la biruința deplină.

Sfârșitul de acum un veac și jumătate al lui Horia, Cloșca și Crișan n'a însemnat și înmormântarea pretențiilor formulate de căpeteniile răscoalei Moșilor din 1784. Starea de atunci cu împărțeala săptămânii: Patru zile de robot; a cincea la pescărit, a șasea la vânătoare, și toate acestea la oaltă numai pe seama domnului de pământ, a mai dăinuit ea o vreme, de fapt, și după sufocarea revoluției. Groaza băgată în sbirii bietului popor; vremea, și o justiție immanentă ce nu putea lucra decât pentru martirizatul neam al celor trași pe roată, a trecut însă în faptă pos-tulatele răsculașilor de acum o sută cincizeci de ani: Poporul român să scape de iobăgie; să nu mai fie privilegiul nobilitare; pământul nobililor să se împartă țărănilor, ce îl lucrează. Deja Iosif II dă hârtii de ușurare. Furtuna din 1848 vântură iobăgia. Adunarea din 1918 dela Alba-Iulia tra-gediei lui Horia, Cloșca și Crișan, în sfârșit, în-coronează cu cununa biruinții luptele seculare ale celor ce atâta amar de vreme fuseseră sclavi în vechiul lor pământ.

Răsculații din 1784 au săvârșit atrocități? Da. Distrug archive, mobile, uși, ferestre; aruncă în drum îmbrăcămintea și hainele de pat ale duj-manilor de veacuri; masacrează pe asupritori un-de-i prind: în case, pe stradă, în biserică (pe I. Csány îl ucide în biserică reformată din A-brud); românizează pe toată lumea cum știu ei. De indignarea lor nimicitoare și bănelnică (omor și pe preotul Avram Șuluțiu din Cârpeniș) numai biletul preotului agreat, cu indicația: „Asta-i bun creștin“, scapă pe cel ochit. Dar să nu se uite că această urgie elementară e pornită, susținută și diriguată exclusiv de țărani cari niciodată nu ex-perimentaseră ce-i aceea milă, înțelegere, cruțare, iertare dela suptireii cari făceau pe revoltații de „barbaria“ valahică. E și aici un fel de teribil „Ale tale dintru ale tale“, și cei mai puțin indri-tuiți să judece moralitatea procedelor unor exas-perați era tocmai șlehta celor ce cu două veacuri și mai bine în urma lui Horia, arseseeră pe scaun înroșit în foc, la Timișoara, pe-un alt insurect, și trupul lui fript îl dăduseră spre mâncare unguirilor țovărăși de idei și de fapte „antinobilitare“ ale sâcuiului Dózsa.

Smocul de flăcări aruncat de cei trei, și de cei împreună cu dânzii, în conștiința neamului n'a mai fost putere să-l stingă. Mîile de iobagi, măr-turii la săvârșirea silnică dar creștinească (mor împărțâși cu Ss. Taine și iertând pe ai lor din Albac, cari i-au vândut pe galbenii lui Iuda) a căpeteniilor mișcării de desrobire, duc cu ei, în obidita lor lume dela sate, credința tare că: n'o să lase Dumnezeu pe român, poporul său. — Și nu l-a lăsat.

Chibzuința și măsură

Limite firești pentru cei ce țin să discute alegerea de mitropolit

(=). Am fixat, în numărul nostru trecut, o seamă de „drepturi și datorii“ elementare în legătură cu dureroasă întrebare ce s'a deschis prin pierderea marelui mitropolit Vasile. Am subliniat, mai ales, noua înfățișare pe care o are azi, în deosebire de trecut, această chestiune. Am accentuat, că ea este, de natură strict bisericească. De aici datorla de-a o trata în spirit bisericesc, cu excluderea oricăror altor considerente. Să vorbească despre ea, dacă țin cu orice preț, numai cunoscătorii și „să se spună numai lucruri folositoare“.

Aveam de gând să ne mărginim la atâta. Ni-s'a pus însă întrebarea: dar bine, care sunt acele „lucruri folositoare“ de spus și de știut? Fiindcă ceice scriu de toate prin cele gazete, au de sigur credința că fac lucru bun și de folos cu tot ce dau în vileag.

Întrebarea pare îndreptățită. Noi am fost lăsat în seama „bunului simț“ judecata concretă și practică. Socotim și acuma, că poruncile lui trebuiesc urmate. Dar unele manifestațiuni gazetărești ne arată pe acest bun Homer cam moșăind. Nu va fi deci inutil să ne precizăm nișel gândul și să trasăm câteva linii de graniță între ceea ce pare permis și nepermis, folositor și păgubitor în discuțiunea ce s'a încins.

Problema, în întregul ei, are două laturi: „dreptul“ nostru de alegere, și, în locul al doilea, desemnarea, în conformitate cu acest drept, a persoanei celei mai potrivite pentru marea slujbă ierarhică. — Să le privim pe rând.

Se poate scrie, mult și bine, despre „dreptul“ nostru de alegere. Istorie și analiză juridică. Incepând cu noaptea vremilor din cari s'a născut și până la ultima lui fază, din zilele noastre. Dar să se scrie cu adevărată știință. Să nu se facă dilettantism. Nu tot ce a reușit să-și însemneze numărul de înregistrare a câtorva acte ce s'au schimbat, în vremea aceea, între ministerul din Budapesta și cancelaria mitropolită din Blaj, este prin aceasta somitate istorică. Numai cel ce vede întreaga icoană a vieții trecute poate înțelege legăturile dintre lucruri și știe da sensul întreg al unor scrisori, și fapte cari, izolate, nu spun nimic. — Și, bineînțeles, să se caute, cu pasiune de învățat, adevărul. Fără nici un gând rezervat și fără nici o prejudecată.

Celce fac așa, sunt de folos nu numai științei, ci și nouă celor cari trebuie să tragem din istorie învățătură pentru azi. — Istoria ne va arăta în ce măsură putem fi tari pe „dreptul“ nostru și ce cuprins a avut acest drept. Cât a fost el de subțirel și precar. Cum, în definitiv, Craiul tăla și spânzura. Fiindcă toată „alegerea Vlădicăi noastre românesc aici în Ardeal este din mila și voia Craiului“. Și chiar cel ales „din voia a tot săborul“, „numai de

se va părea și Craiului că este harnic, așa-va întări în vlădicie“. (Zaconic). Și acest Crai nici nu era de legea noastră și avea interese direct opuse cu ale noastre. — Prin unirea cu Roma, lucrurile s'au schimbat spre bine „Dreptul“ ni-s'a respectat și nu a mai fost dependent de Crai de altă lege. Și dacă guvernele prin cari curtea catolică din Viena își deprindea în oarecare măsură prerogativele apostolice de prezentare, totuși Acela care avea cuvântul ultim și hotărîtor era Papa dela Roma, care n'avea, în judecata sa, alt îndreptar decât întărirea credinței și, deci, ocrotirea noastră, a credincioșilor săi, chiar și față de puterea politică a vremii. Este o distanță cam mare între dreptul nostru din „Approbatăe“ și cel de după actul unirii dela 1700.

Dar cel ce ține seamă și de această învățătură a istoriei, dar și de constituția bisericii creștine, înțelege imediat că, oricât prin unire „dreptul“ nostru s'a întărit și ne-a fost de bun folos național împotriva guvernelor ungurești, totuși el nu și-a putut schimba esența sa. Niciodată el n-a fost „drept“ strict și propriu zis, ci „privilegiu“. Cu atât mai bine că-lavem dela Capul creștinătății, decât dela un principe calvin. Dar privilegiu a fost și așa a rămas. Și nici nu se poate altfel. Apostolii nu s-au ales prin vot universal și secret. Ci au fost numiți de Hristos. Vorbind despre „dreptul nostru“, e bine să nu uităm aceste lucruri.

Iar în ce privește procentul, judecata sănătoasă ne poruncește calm și încredere. Se lucrează la un nou regulament al operațiunilor de alegere. Acest fapt singur ajunge pentruca nimenea să nu se mai agite și să nu tragă clopotul în dungă pe temeiuri de „se zice“ și „se svonește“. Dacă se face un nou regulament, cerut de toată lumea, pentru mai multă echitate, e semn că nimeni nu se gândește să suprime privilegiul din trecut. Ori cari ar fi modalitățile și formalitățile ce se vor fixa pentru deprinderea lui cât mai demnă, cât mai solemnă, cât mai depărtată de vuet și huet electoral lumesc — tot atâtea lucruri de toți dorite? — „dreptul“ însuși rămâne. Ori cât de rarism ar fi astăzi în catolicism acest favor, nouă ni-se respectă. A culege povești de pe stradă și a speria lumea cu ele, este absolut neserios.

Cu atât mai detestabil, cu cât lucrurile pregătitoare ale noului regulament nu-s legate de nasul nostru. Are cine să-le facă. Cu competență și cu toată răspunderea. Și dacă-i vorba de „apărarea drepturilor noastre“ sfinte, apoi ea nu se face prin strâmbături și țipete la gazetă. Arhlerii noștri au fost totdeauna la înălțimea chemării lor și au înțeles totdeauna mai bine decât cutare anonim interdicțian adevăratele interese ale Bisericii noastre. Și

le-au susținut, cu demnitate și cu rezultate, în toate împrejurările. — Cu atât mai mult se va întâmpla așa acuma când repetăm, *astăzi nu mai sunt interese contradictorii în joc*. Roma, guvernul român, episcopatul nostru și noi toți până la ultimul credincios din Serpătura, avem un singur interes comun, același pentru toți: să avem un mitropolit bun, după inima Domnului!

Arlhereu bun. — Prin aceasta se deschide a doua latură a problemei. Ea poate fi privită așa: Cum trebuie să fie un arhieru bun? E liber oricine să se adâncească în această taină mare. E liber să și scrie. Dacă știe ceva mai bun și mai nou. Dacă are ceva de adăugat la pastoralele Sf. Pavel și la atâtea tratate celebre cari s'au scris în materie. Ori, le poate populariza pe acestea. Dar tot cu gând curat. Fără întortochiare și intențiuni ascunse. — Poate însă și tăcea, fără nici o păgubă. Fiindcă cei chemați să aleagă, cam știu și ei aceste lucruri. Căci, oricum, sunt cei mai vechi și cei mai distinși dintre noi. Atunci, de ce să cărăm apă în mare?!

Inadmisibil și direct reprobabil este să se pună întrebarea în concret: așadară cine? A face judecată și prognosticuri, a avea pretenția de-a scruta și de-a ști taine de conștiințe și intențiuni pe care numai Dumnezeu le cunoaște, este o îndrăzneală soră cu obrăznicia. Ea arată, că respectivul „ghicitor” este cu totul străin de spiritul bisericii. Habar n'are de cease-i un episcop catolic. De înfricoșata răspundere pe care o are, și de totala lui supunere față de porunca bisericii de-a sluji lui Dumnezeu oriunde, acolo unde este chemat. — E firesc deci și lesne de înțeles, că Arhierii noștri au rămas profund mâhnii de nesocotințele unor profeți nechemați, cari nu știu de ce spirit vor fi fost mânați să dea drumul în publicitate unor combinații de subredă cumintenle omenească. Sperăm că au fost cele din urmă!

Ceeace nu trebuie să se uite însă nici o zi și nici o clipă, este unica și marea datorie pe care o avem cu toții până la ziua alegerii: să facem neîncetat rugăciuni către Domnul, pentru că gândul și vrerea Lui să lase birui-

toare pe deantregul. Apostolii „toți petreceau cu o inimă în rugăciune și în cerere, și cu femeile și cu Maria, mama lui Isus” (Fapt. 1, 14), înainte de alegerea lui Matia. Pentru că mai întâi și mai pe sus de toate, episcopul este al lui Hristos. Slujitorul Lui. Și prin aceasta păstorul și cărmuitorul sufletelor noastre. — Pentru aceasta, iară și iară Domnului să ne rugăm!

Omagiu filial și răspuns părintesc.

Din prilejul împlinirii alor 13 ani de pontificat, Vicarul Capitular al Blajului a trimis *Sanctității Sale Piu XI* (Citta del Vaticano) următoarea telegramă, în italianește:

Clerul și credincioșii arhidiecezei de Alba Iulia și Făgăraș, de ziua aniversară a încoronării Sanctității Voastre, Vă aduc omagiile lor, cu credință vie, supunere și iubire. — Vicarul Capitular.

La ceeace Vicarul Capitular din Blaj i-s'a răspuns, tot telegrafice, și tot italianește:

Sfântul Părinte, mulțumind pentru omagiile fiești, împarte Excelenței Voastre și întregii arhidieceze binecuvântarea Sa apostolică, implorându-i toate darurile cerești. — Cardinal Pacelli.

O punere la punct. În fața anumitor svonuri stârnite în legătură cu alegerea viitorului mitropolit român unit, toată lumea noastră de bine a rămas profund indignată. În primul rând arhierii, cari au fost amestecați de nechemăți în combinațiile din chestie. Pentru a pune capăt oricăror ieșiri nesocotite, Preasf. *Alexandru al Lugojului* ne trimite spre publicare rândurile lămuritoare:

„Ziarele noastre românești au început o campanie nedemnă în fața complinirii scaunului văduvit mitropolitan dela Blaj. Fiindcă în acele ziare a fost menționată și persoana mea, țin să declar că n'am intervenit nici direct, nici indirect, la nimeni, să binevoiască a se ocupa și de persoana mea. Mai mult: O declar categoric, că n'am solicitat și nu voiu solicita nici mijlocit nici nemijlocit sprijinul nimănui pentru nimica în lume. Biserica Domnului nu admite astfel de târguelli degradante. Rezultă deci din toată inscena-

rea din „Patria” că pe nedreptul mi-se atribuie voalat și cu intenție incalificabilă, rolul unui cavaler care ar provoca pe alții la „tournoi”. Eris n'am îmbrăcat haine de cavaler medieval n'am pornit la luptă de întrecere. Am stat în niștit acasă, și voiu continua a sta. Nu vreau să mă amestec în planurile Providenței divine care va ști să aleagă pe cel mai potrivit urmaș al defunctului mitropolit”. — Ep. ALEXANDRU NICOLESCU.

Credem că vorba răspicată a păr. episcop Alexandru va trezi la realitate pe vorbăreții combinatori ce au provocat acest curvatură arhieresc. Și va sluji de lecție și altora.

Cum văd Românii Roma

Semioficiosul Vaticanului „L'Osservatore Romano”, în numărul său din 25—26 Febr. a relatează succint cuprinsul conferenței științifice deunăzi de dl *N. Iorga* în Roma, la Institutul de studii romane. Reproducem și noi, în mânăște, rândurile informative ale cotidianului Vaticanului:

Excelența sa dl *Iorga* își începe conferința amintind cum colonizările și asimilările romane în Răsăritul european, au făcut din vechile puteri ale Ilirilor, Eleuilor, Dacilor, Tesalonicilor și Macedonenilor, o singură „Românie”, încât în evul mediu împărații din Constantinopol se proclamau officios „Basileus ton Romanion” adică „împărații ai Romanilor”.

A fost apoi o altă vreme — continuă oratorul —, când popoare slave, ca Săbi, Croați și Sloveni împreună cu popoare megalice ca Bulgari și Unguri, năvălind în imperiul roman de răsărit, rupseră unitatea etnică și spirituală și politică.

Cu toate acestea, grupurile de „Românie” rămăși, de și erau constrânse să trăiască în late ca niște oaze latine în mijlocul popoarelor de altă rasă, rămăseră pentru întreg evul mediu cu o conștiință împede și precisă de romanitate lor. Din acest motiv, când Pontificii Romani trimiseră printre ei misionari ordinile cerșetoare (Dominicani și Franciscani) acel misionari putură vorbi Curiei pontificale

□ □ Foiața „Unirii” □ □

„Fiul Omului”

Pe marginea unei cărți rău inspirate*)

Pr. I. Miclea

Veacurile se caracterizează prin preponderența unui anumit fel de gândire. Fiecare își are moda sa, nu numai în îmbrăcăminte, ci și în modul de gândire. Așa au fost veacurile materialismului, ale spiritualismului și ale pozitivismului.

Ritmul precipitat al timpului nostru, nu ne permite acest lux. În gândirea omului de azi se întâlnesc toate crezurile cu felul lor de judecată. Ce s'a spus în trecut și s'a aflat greșit, astăzi este „cea mai nouă teorie”. Materialismul a reapărut îmbrăcat în roba veacului al XX-lea; panteismul este cântat azi pe toate coardele lirei. Prezentul contribuie la haos, cu noua evanghelie a orânduirii sociale-comuniste. Bu se fac ipoteze și cu privire la filozofia viitorului, care de sigur va fi ceva ne mai pomenit.

În gândirea omului de azi se întâlnesc idelle celea mai contrare, păreriile celea mai comice, teoriile celea mai absurde și... toate

*) *Emil Ludwig* — E. Relgis: *Fiul Omului*. Edit. „Cugetărea” Buc. 1935.

sunt foarte interesante și geniale, din simplul motiv că sunt noi.

Privită din alt unghiu, tragedia gândirii actuale se desemnează destul de pronunțat nota dominantă, care este negarea, scepticismul și *necredința*. Pentru că din această învălmășală de concepții își țâșnește fără vole — sub diferite măști — lupta milenară contra unei singure concepții de viață, contra creștinismului, singurul sistem de gândire care este eliminat de pretutindeni. Și este atât de pătimășă această luptă, încât atunci când par oboșiți războiniciei — de altfel destul de lași — recurg la orice. Atunci devin arme oneste și ignoranța și falsa știință și superficialitatea. Lumea, care n'are vreme să cugete, consideră de somități pe toți acela, cari pot lăbi cu copita în celea mai înalte idealuri și în lucrurile celea mai sacre. Acesta este cazul cărții dlui *E. Ludwig*: „Fiul Omului”.

Autorul acestei cărți, care scrie pe copertă „Istoria unui profet”, este cunoscut marului public din alte scrieri ale lui. A făcut portretul lui Goethe și el lui Napolen; a stat „de vorbă cu Mussolini” și cu „Conducătorii Europei”, și s'a simțit chemat — și a crezut tare acest lucru — ca să se apropie și s'a apropiat, cu foarte puțină pietate, și de „Fiul Omului”, fiindcă, oricum a fost cineva. Apoi în lumea aceasta este o mare mulțime, care se interesează de El, crede în el, ca în Dumnezeu și cartea are astfel un succes material garantat.

De această dată însă evreul meșter scrie biografia mai mult ori mai puțin românească, și-a ales prea bine subiectul. Până la el a scris despre oameni și a socotit, că pe truce n'ar scrie și despre acela, pe care lumea îl numește Dumnezeu? Nu de altceva, dar să face un mare serviciu culturii omenești, de turând o credință neîndreptățită. Dar cură Ușor de tot. Calea a mai fost bătută și de alții: E. Renan, Pr. D. Strauss, H. Reville, A. Loisy etc. Ori aceștia prin ce și-au dobândit triasta glorie, dacă nu prin a despărți Dumnezeuzeirea lui Hristos de omenirea lui? Dumnezeuzeirea și ceva neînțeles pentru mintea lui, deci poate că mâna deoparte; omenirea, aceasta interesată. Deci „Cartea aceasta tratează numai despre Isus-Omul, nu despre Isus Mântuitorul” (p. 10) o spune fără înconjur.

Dar oare reușește? Poți despărți o persoană în două fără s'o nimicești? La acest lucru nu s'a prea gândit. Isus a fost om — zice — E adevărat, că unele forțe ale lui arată că a fost mai mult decât om. Dar ca să se scutească de acest inconvenient, n'are decât să dea această pledecă puțin științifică și atunci mâne un simplu om; deci la lucru. D. E. Ludwig spune că face „istorie”, dar de unde să-și scoată datele? Fiindcă „relatăriile contradictorii și singurele documente, care patru Evanghelii, se află în contradicție față de alta și sunt infirmate de puținele necreștine, trebuie deci acest material să

ore credincioșii lor, ca și despre niște „Romani”, și ca și unor „Romani” Papii trimiseră sorii și mesagii catolicilor scăpați de invaziile aziatice, îndemnându-l să la parte la catedralele popoarelor latine în Țara Sfântă.

Oratorul citează apoi rezultatele studiilor asupra populațiilor „romance” din Moldova, din România, Transilvania, și până și din țara Ceho Slovacie. A amintit apoi despre un mare alui Matei Corvinul eroul poporului Român din Transilvania, a dovedit cum există printre popoarele române din Răsăritul european este pomenit acel mare explorator războinic „Della Valle” (patrician roman secolul XVI, prea puțin cunoscut în țara noastră — adaugă redacția lui Osservatore Romano), și a citat relațiile între papa Clemente VIII și Români.

Curia Pontificală în sfârșit, în întreg evul mediu și în primul veac al evului modern, a fost un centru de cohesiune în romanitate la popoarele române de pe toate platurile dunărene, nu numai din România de azi.

Cu intensificarea propagandei catolice, se răspândi și ideea. Principii români de pe la 1000 trimis daruri la Roma, scriu Pontificelui doresc a se prezenta la Curtea Sa. Când un principiu strelnic (prilegi, nepământeni), tot mai mult razim la prestigiul Romei pontificale și la concursul Cardinalilor. Papa Clemente VIII vorbește despre patria romană despre fiii împrăștiați ai ei. La câțiva ani mai târziu, un voevod Român din neamul Corineștilor, înrudit din parte femeiască cu familia patriciană Adorno din Veneția, lăsa să se scrie pe un altar din Burano amintirea corințienilor din viața latină.

Când apoi la 1800 se vor întâmpla și în Peninsula balcanică războaie naționale de independență, numai Românii din vechea Dacie vor fi aceia cari își vor forma un Stat independent și suveran, dar amintirea Romei va rămâne fixă în fiecare oază latină împrăștiate printre popoarele slave, atât în mintea cărmacilor cât și a poezilor. Se va întâmpla astfel că poetul Asachi, pe la începutul veacului prezent, va simți tot ceace amintirea romană poate să dea desvoltării națiunii sale.

Autorul, spune „O. R.” — și fiind vorba de dl Iorga și de o asemenea conferință, e de înțeles să fie așa — a fost ascultat cu vie atențiune, și la sfârșit, aplaudat prelung.

Dr. Nicolae Lupu

Telegrame de condoleanțe

la moartea mitropolitului Vasile

Roman. Deplângem moartea prea timpurie a mitropolitului Vasile, apărătorul bisericii unite și ocrotitorul școlilor române. Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii. — *Episcopul Lucian Triteanu.*

București. În această zi de doliu pentru biserica română unită și pentru naționalismul român, Vă rog a primi condoleanțele mele și asigurarea că iau parte la doliul Mitropoliei dela Blaj. — *Const. I. C. Brătianu.*

București. Vă rog să primiți îndureratele mele condoleanțe pentru plecarea dintre cei vii a Mitropolitului Suciului a cărui viață de mucenic va rămâne ca o înaltă pildă generațiilor viitoare și al cărui devotament pentru biserică și neam au prilejuit aprecierile multor onoruri călduroase. — *Octavian Goga.*

Mă grăbesc să exprim și eu condoleanțele mele. Pe I. P. S. Mitropolitul l-am cunoscut și eu, și am știut să apreciez în totdeauna acest caracter de ascet, de nobleță impunătoare, de știință vastă și erudiție profundă; am admirat activitatea vastă și acea pildă sublimă, și luminătoare și atractivă, de apostol secundum cor Dei și de fiu al Neamului Românesc. — Dumnezeu l-a chemat, Dumnezeu să-l hărăzească cu cununa gloriei apostolicești. Iar s. Biserică a Blajului să o mângăie Dumnezeu cu un succes tot atât de demn. — *Pr. Dr. M. Hellon* profesor universitar, Warsawa (Polonia).

Roma. Collegio Propaganda esprime profunde condoglianze perdita dilecto arcivescovo Suciului illustre alunno. — *Parente Rettore.*

Roma. Rispetuose condoglianze, unione preghiera, rettore, superiori, alunnii romeni collegio greco — *Galen Veaux.*

Cluj. Adânc mișcați de pierderea ilustrului mitropolit Vasile Suciului, Vă rugăm să binevoii a primi sincerele și viile noastre condoleanțe. — *Rector Șt. Goangă.*

Roma. Rog primiți îndureratele mele condoleanțe pentru ireparabila pierdere a marelui român și marelui prelat Vasile Suciului. — *Lugoslannu.*

București. Prin stingerea din viață a marelui român și prelat Vasile Suciului de Alba Iulia și Făgăraș, întregul neam românesc la a cărui unificare el a contribuit cu sufletul și cu înțelegerea lui atât de mult, pierde un mare patriot și un conducător spiritual. Liga antirevizionistă, expresie a românismului pe veci întregit, aduce cel mai pios omagiu de recunoștință și venerație marelui dispărut, plecat din viață pentru a intra în pantheonul neamului românesc. — *Stelian Popescu.*

București. Profund întristat de moartea înalt Prea Sfinției Sale Mitropolit Vasile Suciului, Vă exprim condoleanțele mele. — *Richard Franasovici* ministrul Lucrărilor publice și al Comunicațiilor.

Apărare satanică. Plec dela un fapt concret, anunțat urbi et orbi tocmai acuma, de o broșură politică.

La declararea războiului în 1916, armamentul armatei române avea, între altele:

Arme de 6,5 mm. 373.936 cu 320.638.510 cartușe. — Arme Loebel de 8 mm. 99.826 cu 4.000.000 cartușe. — Mitraliere Maxim de 6,5 mm. 413 cu 27.075.000 cartușe. — Mitraliere franceze de 9 mm. 268 cu 11.315.420 cartușe. — Total 363.028.930 cartușe. Sau, rotund, 360 milioane cartușe.

Mortierele, tunurile, obuzele nu le amintesc.

În războiu, armele (puștile) și mitralierele sunt destinate stingerii vieților omenești. Teoreticește, tot cartușul ucide și un om. Treisuteșazeci milioane de cartușe puteau stinge 360 milioane de oameni. — Și numai din partea armatei române.

Ne putem închipui câte cartușe vor fi avut armatele mari: germane, rusești, franceze, austro-ungare, italiene, engleze, americane...

dupus unei „selecțiuni”. Altfel nu-l scăpare, trebuie să iai din ele ce-ți convine; iar acelea cari îți contrazic teza, deoparte cu ele!

Și vrea să se țină de cuvânt pe nade poate. Toate vorbele, minunile și profețiile din care reiese dumnezeirea lui Hristos, ori te răsmălmăcește, presărându-le cu praful deșeptăciunii, ori trece peste ele, din motivul că trebuie să facă „selecție”. „Sigure — spune — nu sunt decât botezul și procesul: începutul și sfârșitul”.

Dar poticneala se naște tocmai dela început și n-o poate înconjura; n-o va spune, evident. Dar cei mulți nu gândesc. Deci „după botez... ochiul său îăuntric vede o imagine, urechea sa prinde niște glasuri. Ce este? Oare nu-l acesta un porumbel, care se îndreaptă spre dânsul, cu un ușor fâlfâit de aripi?” ca și cum i-ar aduce o veste? *Ceva răsună atunci deasupra lui, și nu era totuși un glas pornit dintr'ânsul*¹⁾, din mari depărtări plutește sunetul, se apropie și o voce străină, ca învăluită și reținută de nori vorbește în inima lui: Tu ești fiul meu prea iubit, care-mi este pe plac... Era vocea Tatălui” (pag. 79). Așadar este aici ceva, care nu se poate explica: porumbelul și vocea Tatălui.

Incercarea aceasta neisbită de a des-părți pe Dumnezeu de om în Hristos se repetă încă și cu prilejul nunții din Cana, deși, „mi-

nunile le povestim în mod natural”. La această nuntă „I-se pare că trebuie să-și pună la încercare puterea cea nouă”. După ce face din apă vin „Lumea se uită la Isus. Cum? Acesta e destul de tare ca să sufle prin perete bucătarului de afară, poruncindu-i de aici dinăuntru ce să creadă și să spună?” (pag. 88).

Iată că l-a scăpat din nou momentul de a povesti minunile în mod „natural”. De altfel e la începutul romanului. De aici va fi mai prudent, dar și mai puțin serios.

Cum va face Isus minunile, ca să nu fie Dumnezeu? Dacă va veni vr'un posedat — diavolul ce-l drept va striga: Știm cine ești: Sfântul lui Dumnezeu — sub impresia acestei priviri blajine ce-l soarbe răul se vindecă „pentru că străinul îi slăbește să creadă astfel”. Soacra lui Petru se va vlădeca pentru că „vrea să fie tămăduită și el vrea să-l împlinească ruga: din aceasta dublă credință se naște puterea de vindecare”. Iată marea descoperire! D'apoi dacă adaogi că „el o cuprinde în mâini și o privește, silindu-o să se lase în voia puterii”, atunci orice se poate (p. 101).

De altfel explicarea tuturor minunilor e simplisimă pentru oamenii deștepți. „Isus face ce-i stă în putere. Pe unii îl lecuieste pentru vreme îndelungată, pe alții pentru scurtă vreme; pe unii îi unge cu ulei, pe alții îi oblojește cu tînă — pe nici unul nu-l vindecă fără influințarea credinței, pe care o cere dela fiecare” (p. 102) (De ex. dela morți și dela cei ce nu erau de față!)

Cu aceasta se explică toate. Minunile cari scapă acestei explicări „științifice”, de aici înainte, nu le va mai pomeni. Acolo unde era imposibilă credința și „magnetismul”, va interveni „selecțiunea” salvatoarea savanților, adică trecerea cu vederea, numai ca să nu te faci de răs.

Cu toate acestea nu se va răbda, să nu devină amuzant, ori poate chiar mai mult decât atâta. E vorba de îndrăciții din Gadara. Ei „par că se liniștesc. În acelaș timp, de pe stânca prăpăstioasă, câțiva porci cad în apă, căci păstorul în loc să vegheze asupra lor, era cu ochii numai la străin” (p. 151). Adică cum? Noi știm, că s'au înecat două mii de porci, din cauza că Legionul de draconi au intrat în ei, dar nu aceasta-i motivul. „Câțiva porci au căzut în apă — ascultați — căci păstorul nu era cu ochii la ei, ci la străini. Poate abia au așteptat bleșii porci să-și ia privirea, ca să se poată îneca. Lucru foarte interesant: porcii se aruncă în mare, când nu-i vede nimeni. — Dar culmea, vin oamenii și văd acuma „porcii înecați”, iar nu „câțiva porci” după cum spuse mai înainte acelaș autor. Explicarea e simplă. Când au văzut cei rămași în vlașcă că o parte s'au înecat și păstorul tot nu-l privește, s'au aruncat și ei în mare, de neșază... Nu râdeți? e științifică explicarea.

Dar fiindcă cea mai mare mistună a lui Hristos este glorioasa sa înviere, romanclerul

¹⁾ Sublinierile sunt ale noastre.

